

รายงานข้อมูลอ้างอิงสำหรับอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระหว่างประเทศ ประเภท บริการข้ามแดนอัตโนมัติ (International Mobile Roaming)

1. บทนำ

บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระหว่างประเทศ ประเภทบริการข้ามแดนอัตโนมัติ หรือโรมมิ่งระหว่างประเทศ (International Mobile Roaming: IMR) เป็นบริการโทรคมนาคมที่ให้บริการโดยอาศัยโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ให้บริการของประเทศหรือพื้นที่ในภูมิภาคหนึ่งเชื่อมต่อกับโครงข่ายของผู้ให้บริการในอีกประเทศหรือพื้นที่ในภูมิภาคหนึ่ง เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยอยู่คนละประเทศ

บริการ IMR ถือเป็นบริการที่แตกต่างจากบริการโทรคมนาคมในประเทศ ถึงแม้ว่าจัดอยู่ในบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ แต่ก็มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงทั้งในแง่ของต้นทุน การกำหนดอัตราค่าบริการ การแข่งขัน และการกำกับดูแล กล่าวคือ บริการ IMR มีต้นทุนการให้บริการที่ขึ้นอยู่กับภาระจรรยาบรรณที่ผู้ให้บริการคู่สัญญาในต่างประเทศร่วมกับต้นทุนในประเทศด้วย จึงสะท้อนให้เห็นในอัตราค่าบริการที่สูงกว่าบริการที่คล้ายคลึงกันในประเทศ ในปัจจุบันการกำกับดูแลทำให้เกิดการแข่งขัน เกิดการเจรจาเชิงธุรกิจอย่างเสรีเพื่อให้กลไกตลาดกำหนดอัตราค่าบริการ IMR ในระดับค่าปลีกอย่างเต็มที่ ซึ่งแตกต่างจากกรณีของอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศที่มีการกำกับดูแลอัตราค่าบริการโดยกำหนดอัตราเฉลี่ยไว้อย่างชัดเจนตามประกาศ กสทช. ว่าด้วยการกำหนดและกำกับดูแลโครงสร้างอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ

อีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่าอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศอยู่ภายใต้การกำกับดูแลที่ทำให้การคิดค่าบริการไม่เกินอัตราที่กำหนดโดยเฉลี่ย แต่หากมีการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโรมมิ่งระหว่างประเทศแม้จะเป็นบริการประเภทเดียวกันก็จะมีอัตราค่าบริการที่แตกต่างกัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีอัตราค่าบริการสูงกว่าในประเทศ เพราะเกิดจากปัจจัยต่างๆ ที่ซับซ้อนโดยกลไกของตลาดเป็นสิ่งที่กำหนดอัตราค่าบริการโรมมิ่งแทนการกำหนดด้วยการกำกับดูแล ด้วยเหตุที่อัตราค่าบริการ IMR ทั้งบริการโทร รับสาย SMS และอินเทอร์เน็ต หรือดาต้าโรมมิ่ง (Data Roaming) ไม่ได้ถูกกำกับดูแลแบบเดียวกับอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอัตราค่าบริการ IMR และจัดทำข้อมูลอ้างอิงเพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าบริการที่ถูกกำหนดโดยการเจรจาเชิงธุรกิจอย่างเสรี

ในรายงานนี้จะกล่าวถึงบริการ IMR ในระดับค่าปลีกที่ผู้ใช้บริการสามารถสมัครใช้บริการได้เป็นการทั่วไป และที่ให้บริการโดยผู้ให้บริการ IMR ของไทย โดยนำเสนอในมิติของอัตราและรูปแบบการคิดค่าบริการ จำแนกตามแต่ละประเภทบริการและภูมิภาคที่ให้บริการ พร้อมทั้งได้นำเสนอบทวิเคราะห์เบื้องต้น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการของสำนักงาน กสทช.

2. อัตราและรูปแบบการคิดค่าบริการ IMR

สำหรับอัตราค่าบริการ IMR จะมีความแตกต่างกันตามรูปแบบการคิดค่าบริการซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบในปัจจุบัน คือ การคิดตามปริมาณการใช้งานจริง และการคิดค่าบริการแบบเหมาจ่าย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

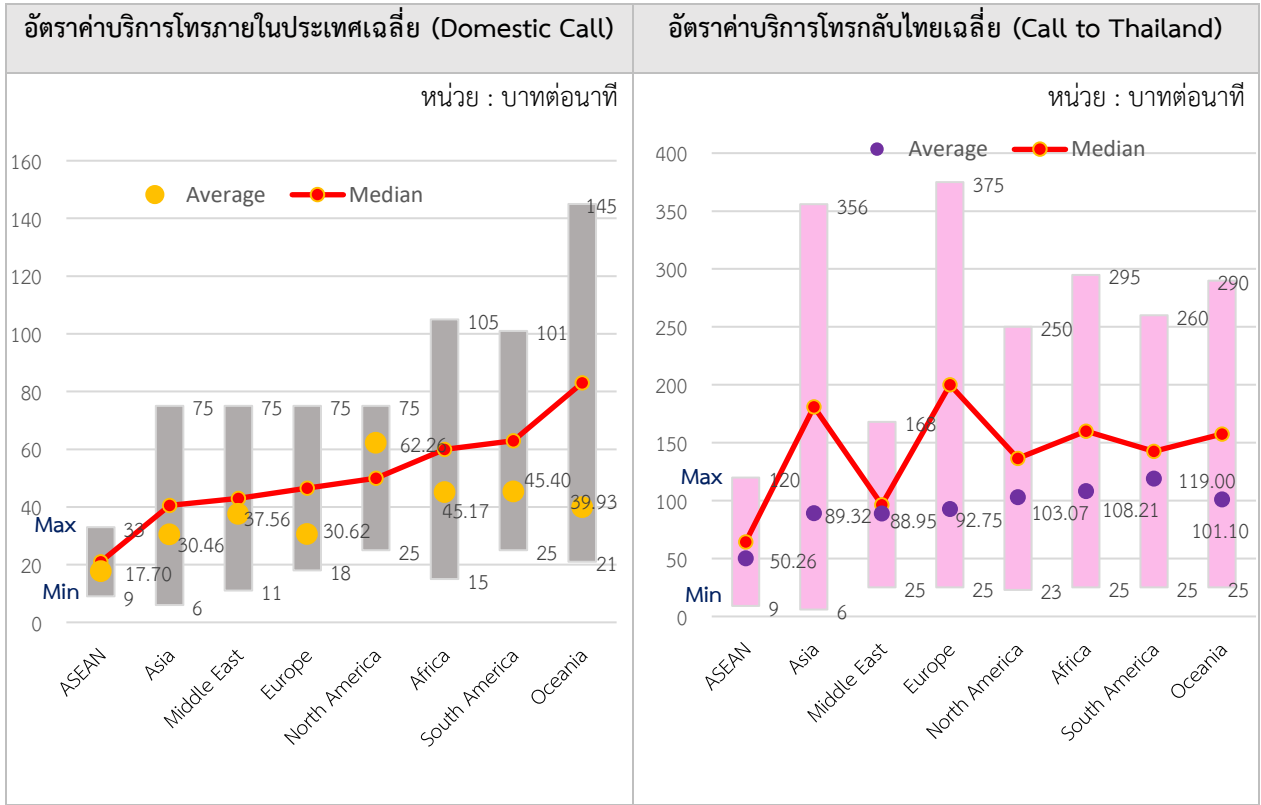
2.1 การคิดตามปริมาณการใช้งาน (Pay per use)

ตารางที่ 2-1 ค่าบริการโรมมิ่งระหว่างประเทศแบบคิดค่าบริการตามปริมาณการใช้งาน (Pay per use) ณ ไตรมาส 3 ปี 2563

บริการโรมมิ่งระหว่างประเทศ แบบคิดตามปริมาณ การใช้งานจริง (Pay per use)	AIS	True	DTAC
	อัตราค่าบริการ		
โทรภายในประเทศ	11 – 250 บาทต่อนาที	6 - 75 บาทต่อนาที	12 - 105 บาทต่อนาที
โทรกลับไทย	32 – 310 บาทต่อนาที	6 – 75 บาทต่อนาที	30 – 375 บาทต่อนาที
โทรไปยังประเทศที่สาม	40 – 350 บาทต่อนาที	6 - 75 บาทต่อนาที	40 – 375 บาทต่อนาที
บริการรับสาย	26 – 190 บาทต่อนาที	6 - 75 บาทต่อนาที	25 – 185 บาทต่อนาที
บริการส่งข้อความสั้น	6 – 40 บาทต่อข้อความ	6 - 11 บาทต่อข้อความ	12 บาทต่อข้อความ
บริการดาต้าโรมมิ่ง	0.06 – 0.9 บาทต่อ KB	0.01 – 0.45 บาทต่อ KB	0.3 – 0.85 บาทต่อ KB
จำนวนประเทศที่มีการ ให้บริการโรมมิ่งระหว่าง ประเทศ	215 ประเทศ	185 ประเทศ	185 ประเทศ

ที่มา : สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

ตารางที่ 2-1 แสดงให้เห็นถึงอัตราค่าบริการโรมมิ่งระหว่างประเทศแบบคิดค่าบริการตามปริมาณการใช้งานในช่วงอัตราต่ำสุดถึงสูงสุด สำหรับบริการโทร รับสาย ส่งข้อความสั้น หรือ SMS และบริการดาต้าโรมมิ่ง จำแนกตามผู้ให้บริการ IMR ของไทยได้แก่ กลุ่มบริษัท AIS True และ DTAC ณ ไตรมาส 3 ของปี 2563 ซึ่งพบว่าอัตราค่าบริการต่ำสุดสำหรับบริการโทร รับสาย SMS ดาต้าโรมมิ่งเป็นของกลุ่มบริษัท True โดยมีอัตราอยู่ที่ 6 บาทต่อนาที สำหรับบริการโทรและรับสาย 6 บาทต่อข้อความสำหรับบริการ SMS และ 0.01 บาทต่อข้อความ สำหรับบริการดาต้าโรมมิ่ง ในส่วนของอัตราค่าบริการสูงสุดสำหรับบริการโทรอยู่ที่ 375 บาทต่อนาทีเป็นบริการโทรกลับไทยและโทรไปยังประเทศที่สามของกลุ่มบริษัท DTAC บริการ SMS มีค่าบริการสูงสุด 40 บาทต่อข้อความ เป็นของกลุ่มบริษัท AIS และบริการดาต้าโรมมิ่งมีค่าบริการสูงสุด 0.9 บาทต่อ KB ของกลุ่มบริษัท AIS เช่นกัน นอกจากนี้ พบว่ากลุ่มบริษัท AIS มีจำนวนประเทศที่ให้บริการโรมมิ่งมากที่สุด คือ 215 ประเทศ ในขณะที่ True และ DTAC มีจำนวน 185 ประเทศเท่ากัน

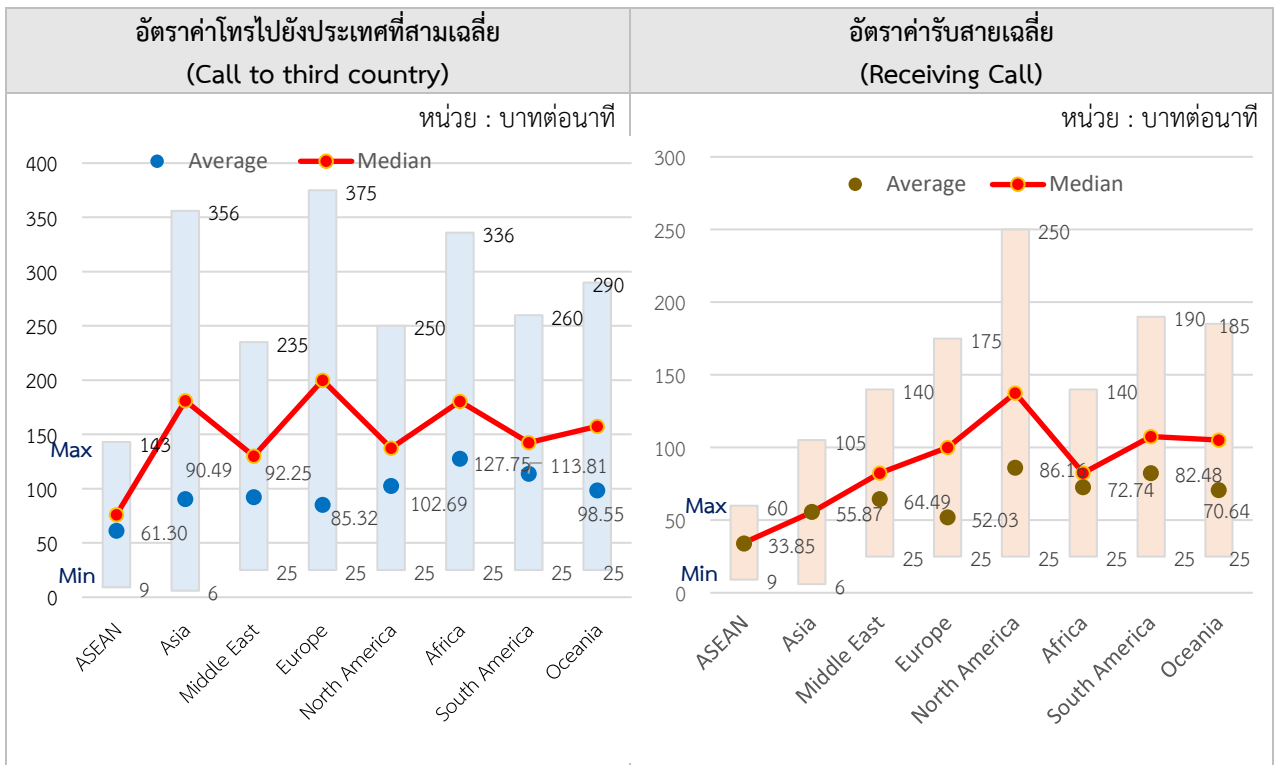

รูปที่ 2-1 อัตราค่าบริการโทรภายในประเทศเฉลี่ย (Domestic call) และอัตราค่าบริการโทรกลับไทยเฉลี่ย (Call to Thailand) ในไตรมาส 3 ปี 2563

ที่มา: สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

รูปที่ 2-1 ด้านซ้ายแสดงอัตราค่าบริการโทรภายในประเทศเฉลี่ย (Domestic call) ซึ่งจะถูกคิดเมื่อผู้ใช้บริการโทรออกไปยังเลขหมายท้องถิ่นของประเทศที่ตนพำนักอยู่ในต่างประเทศ ทั้งนี้ กลุ่มประเทศอาเซียนมีอัตราค่าบริการโทรภายในประเทศต่ำที่สุดอยู่ที่ 17.70 บาทต่อนาที ภูมิภาค Asia และ Europe มีอัตราค่าบริการต่ำลงมาในอันดับสองและสาม โดยมีค่าบริการอยู่ที่ 30.46 บาทต่อนาทีและ 30.62 บาทต่อนาทีตามลำดับ ค่าบริการต่ำสุดในภูมิภาคต่างๆ อยู่ในช่วง 6 - 25 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค Asia มีค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่นาทีละ 6 บาท ขณะที่ค่าบริการสูงสุดอยู่ในช่วง 33 - 145 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค Oceania มีค่าบริการสูงสุดอยู่ที่นาทีละ 145 บาท

ในด้านขวาของรูปที่ 2-1 แสดงอัตราค่าบริการโทรกลับไทยเฉลี่ย (Call to Thailand) ซึ่งจะถูกคิดเมื่อผู้ใช้บริการอยู่ต่างแดน กลุ่มประเทศ ASEAN มีอัตราค่าโทรกลับไทยต่ำที่สุดเท่ากับ 50.26 บาทต่อนาที รองลงมาคือภูมิภาค Middle East และ Asia ซึ่งมีค่าบริการโทรกลับไทยเท่ากับ 88.95 บาทต่อนาทีและ 89.32 บาทต่อนาทีตามลำดับ ค่าบริการต่ำสุดในภูมิภาคต่างๆ อยู่ในช่วง 6 - 25 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค Asia มีค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่นาทีละ 6 บาท ขณะที่ค่าบริการสูงสุดอยู่ในช่วง 120 - 375 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค Europe มีค่าบริการสูงสุดอยู่ที่นาทีละ 375 บาท

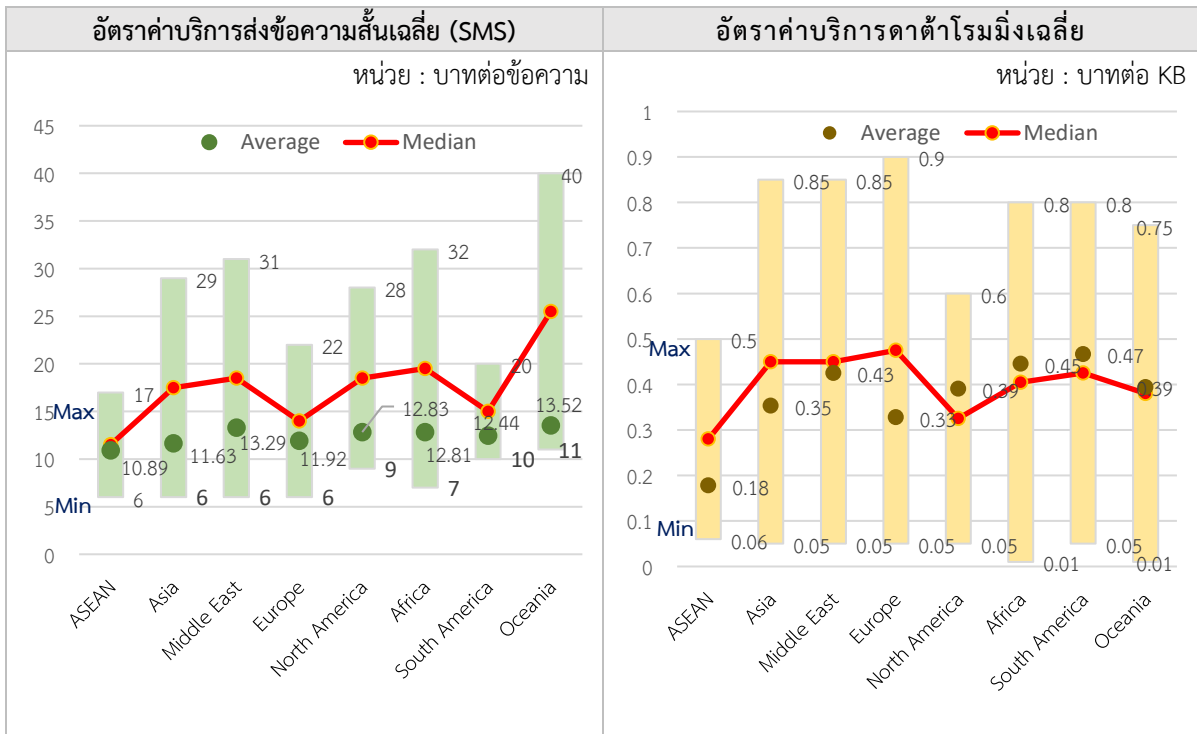

รูปที่ 2-2 อัตราค่าโทรไปยังประเทศที่สามเฉลี่ยและอัตราค่ารับสายเฉลี่ยในไตรมาส 3 ปี 2563

ที่มา: สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

รูปที่ 2-2 ด้านซ้ายแสดงอัตราค่าโทรไปยังประเทศที่สามเฉลี่ย (Call to third country) ในไตรมาส 3 ปี 2563 ค่าโทรไปยังประเทศที่สามจะถูกคิดเมื่อผู้ใช้บริการทำการโทรไปยังเลขหมายของประเทศปลายทางอื่นๆ (ซึ่งไม่ใช่ประเทศของตนและประเทศที่พำนักอยู่ ณ ขณะนั้น) กลุ่มประเทศ ASEAN มีอัตราค่าโทรไปยังประเทศที่สามต่ำที่สุดเท่ากับ 61.30 บาทต่อนาที ในขณะที่ภูมิภาค Africa มีค่าโทรไปยังประเทศที่สามสูงที่สุดเท่ากับ 127.75 บาทต่อนาที ค่าบริการต่ำสุดในภูมิภาคต่างๆ อยู่ในช่วง 6 - 25 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค Asia มีค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่นาทีละ 6 บาท ขณะที่ค่าบริการสูงสุดอยู่ในช่วง 143 - 375 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค Europe มีค่าบริการสูงสุดอยู่ที่นาทีละ 375 บาท

ในส่วนของรูปที่ 2-2 ด้านขวาแสดงอัตราค่ารับสายเฉลี่ย (Receiving Call) ในไตรมาส 3 ปี 2563 ผู้ใช้บริการจะถูกคิดค่ารับสายเมื่อมีการรับสายขณะอยู่ต่างประเทศ กลุ่มประเทศ ASEAN มีค่ารับสายต่ำที่สุดอยู่ที่ 33.85 บาทต่อนาที และภูมิภาค North America มีค่ารับสายสูงที่สุดเท่ากับ 86.16 บาทต่อนาที ค่าบริการต่ำสุดในภูมิภาคต่างๆ อยู่ในช่วง 6 - 25 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค Asia มีค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่นาทีละ 6 บาท ขณะที่ค่าบริการสูงสุดอยู่ในช่วง 60 - 250 บาทต่อนาที โดยที่ประเทศในภูมิภาค North America มีค่าบริการสูงสุดอยู่ที่นาทีละ 250 บาท

รูปที่ 2-3 อัตราค่าบริการส่งข้อความสั้นเฉลี่ย (SMS) และอัตราค่าบริการดาต้าโรมมิ่งเฉลี่ย ในไตรมาส 3 ปี 2563
ที่มา: สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

รูปที่ 2-3 ด้านซ้ายแสดงอัตราค่าบริการส่งข้อความสั้นเฉลี่ย (SMS) เมื่อผู้ใช้บริการอยู่ต่างประเทศ กลุ่มประเทศ ASEAN มีค่าบริการส่งข้อความสั้นต่ำที่สุดเท่ากับ 10.89 บาทต่อข้อความ ในขณะที่ภูมิภาค Oceania มีค่าบริการส่งข้อความสั้นสูงที่สุดเท่ากับ 13.52 บาทต่อข้อความ ค่าบริการต่ำสุดในภูมิภาคต่างๆ อยู่ในช่วง 6 - 11 บาทต่อข้อความ โดยที่ประเทศในกลุ่มประเทศ ASEAN ภูมิภาค Asia Middle East และ Europe มีการคิดค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่ข้อความละ 6 บาท ขณะที่ค่าบริการสูงสุดอยู่ในช่วง 17 - 40 บาทต่อข้อความ โดยที่ประเทศในภูมิภาค Oceania มีค่าบริการสูงสุดอยู่ที่ข้อความละ 40 บาท

รูปที่ 2-3 ในด้านขวาแสดงอัตราค่าบริการดาต้าโรมมิ่งเฉลี่ย ซึ่งประกอบด้วยบริการ 3G และ 4G ในภูมิภาคต่างๆ โดยที่ในปัจจุบัน การใช้บริการดาต้าโรมมิ่งใน ASEAN มีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดเท่ากับ 0.18 บาทต่อ KB และการใช้บริการดาต้าโรมมิ่งใน South America มีค่าใช้จ่ายสูงที่สุดเท่ากับ 0.47 บาทต่อ KB ค่าบริการต่ำสุดในภูมิภาคต่างๆ อยู่ในช่วง 0.01 - 0.06 บาท โดยที่ประเทศในภูมิภาค South America และ Oceania มีการคิดค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่ 0.01 บาทต่อ KB ขณะที่ค่าบริการสูงสุดอยู่ในช่วง 0.5 - 0.9 บาทต่อ KB โดยที่ประเทศในภูมิภาค Europe มีค่าบริการสูงสุดอยู่ที่ 0.9 บาทต่อ KB

2.2 การคิดค่าบริการแบบเหมาจ่าย (Flat Rate)

ตารางที่ 2-2 จำนวนประเทศที่มีการเสนอขายบริการโรมมิ่งระหว่างประเทศแบบเหมาจ่ายจำแนกตามภูมิภาค และอัตราส่วนประเทศที่มีการให้บริการโรมมิ่งระหว่างประเทศแบบเหมาจ่ายจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ASEAN	Africa	Asia	Europe	North America	South America	Oceania	Middle East
หน่วย : จำนวนพื้นที่และประเทศที่มี Flat Rate (พื้นที่และประเทศทั้งหมดที่มีบริการ IMR)								
บริการ โทร	9(9)	9(54)	18(24)	56(61)	27(37)	8(15)	10(19)	9(13)
บริการ SMS	9(9)	7(54)	18(24)	50(61)	26(37)	8(15)	10(19)	9(13)
บริการ Data Roaming	9(9)	21(54)	21(24)	57(61)	33(37)	14(15)	13(19)	9(13)
หน่วย: ร้อยละ								
บริการ โทร	100.00*	16.67	75.00	91.80	72.97	53.33	52.63	69.23
บริการ SMS	100.00*	12.96	75.00	81.97	70.27	53.33	52.63	69.23
บริการ Data Roaming	100.00*	38.89	87.50	93.44	89.19	93.33	68.42	69.23

หมายเหตุ: บริการโรมมิ่งระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนไม่รวมประเทศไทย

ที่มา: สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

จากตาราง 2-2 ประเทศทั้งหมดในภูมิภาค ASEAN มีบริการโรมมิ่งระหว่างประเทศแบบเหมาจ่ายซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ในขณะที่ภูมิภาค Africa มีอัตราส่วนประเทศที่คิดค่าบริการแบบเหมาจ่ายน้อยที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 16.67 ร้อยละ 12.96 และร้อยละ 38.89 สำหรับบริการโทร บริการ SMS และบริการ Data Roaming ตามลำดับ ทวีปส่วนใหญ่มีการให้บริการโรมมิ่งแบบเหมาจ่ายมากกว่าร้อยละ 50 เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทบริการ พบว่า บริการ Data Roaming มีการคิดค่าบริการเหมาจ่ายในสัดส่วนที่มากกว่าบริการโทรและบริการ SMS ในทุกภูมิภาค ในขณะที่บริการโทรและบริการ SMS มีการคิดค่าบริการเหมาจ่ายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 2-3 อัตราค่าบริการต่ำสุดและสูงสุดของบริการดาต้าโรมมิ่งระหว่างประเทศแบบเหมาจ่ายจำแนกตามภูมิภาค

หน่วย: บาทต่อ MB

	Min	Max
Oceania	0.06	14
ASEAN	0.04	14
Asia	0.06	14
Middle East	0.06	14
Europe	0.06	14
North America	0.06	14
South America	0.13	14
Africa	0.13	14

ที่มา: สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

จากตาราง 2-3 อัตราค่าบริการสูงสุดของบริการโรมมิ่งระหว่างประเทศแบบเหมาจ่ายอยู่ที่ 14 บาทต่อ MB ส่วนอัตราค่าบริการต่ำสุดอยู่ที่ 0.04 บาทต่อ MB ในกลุ่มประเทศ ASEAN ทั้งนี้ ภูมิภาค South America และ Africa มีอัตราค่าบริการขั้นต่ำสูงสุด (The Highest Lower Bound)

3. บทวิเคราะห์เบื้องต้น

สำหรับกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เบื้องต้นในเรื่องอัตราค่าบริการ IMR ในระดับค้าปลีกอยู่บนพื้นฐานของหลักการทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ อัตราค่าบริการ IMR ในกรณีนี้เป็นอัตราที่เป็นไปตามกลไกของตลาดและการเจรจาทางธุรกิจ ไม่ได้ถูกกำกับดูแลหรือแทรกแซงด้านราคาจากองค์กรกำกับดูแลเช่นเดียวกับกรณีของอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศดังที่กล่าวไปแล้ว อย่างไรก็ตาม สำนักงาน กสทช. มีการติดตามแนวโน้มอัตราค่าบริการ IMR อยู่ตลอดและมีการรายงานรายไตรมาสเป็นอย่างน้อย

3.1 วิเคราะห์อัตราค่าบริการ IMR ที่คิดค่าบริการแบบ Pay per use

จากข้อมูลอัตราค่าบริการ IMR ที่คิดค่าบริการแบบ Pay per use ของทั้ง 6 ประเภทบริการใน 8 ภูมิภาคทั่วโลกข้างต้น จะพบว่าบริการ IMR ประเภทดาต้าโรมมิ่งมีความน่าสนใจเนื่องจากการกำหนดอัตราค่าบริการในแต่ละพื้นที่หรือประเทศที่กระจายตัว (Pricing Distribution) และค่าเฉลี่ยอยู่ใกล้ค่ากึ่งกลางใน 5ภูมิภาค โดยไม่มีอัตราค่าบริการที่สูงหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากในแต่ละภูมิภาค สะท้อนถึงความหลากหลายในการกำหนดค่าบริการ ในขณะที่บริการ โทรไปประเทศที่สาม พบว่ามีการกระจุกตัวมากที่สุด โดยมีอัตราค่าบริการในบางพื้นที่หรือประเทศที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยมากในทุกภูมิภาค เป็นไปตามอันดับของการกระจายตัวของอัตราค่าบริการ IMR ในตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 อันดับของการกระจายตัวของบริการ IMR และจำนวนภูมิภาคจำแนกตามประเภทบริการ

อันดับ (จำนวนภูมิภาค)	บริการ IMR	ภูมิภาค
1 (5)	ดาต้าโรมมิ่ง	Middle East North America Africa South America และ Oceania
2 (3)	รับสาย	ASEAN Asia และ Africa
	โทร ภายในประเทศ	ASEAN Middle East และ North America
3 (2)	โทรกลับไทย	Middle East และ South America
	SMS	ASEAN และ Europe
4 (0)	โทรไปประเทศที่ สาม	-

ที่มา: สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

ตารางที่ 3-1 ข้างต้นได้แสดงให้เห็นอันดับของการกระจายตัวของการกำหนดอัตราค่าบริการ IMR แยกตามประเภทบริการในแต่ละภูมิภาค ซึ่งการจัดทำอันดับจะคำนวณจากจำนวนภูมิภาคที่มีการกระจายตัวสูงของอัตราค่าบริการ โดยพิจารณาจากร้อยละของความแตกต่างจากค่าเฉลี่ย (Average) จากค่ามัธยฐาน (Median) ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20

สำหรับอันดับ 1 คือ บริการดาต้าโรมมิ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อผู้ใช้บริการเลือกใช้บริการดาต้าโรมมิ่งที่มีการให้บริการใน 5 ภูมิภาค ได้แก่ Middle East North America Africa South America และ Oceania ผู้ใช้บริการจะสามารถเข้าถึงอัตราค่าบริการที่มีความหลากหลาย และมีอัตราค่าเฉลี่ยที่เหมาะสมซึ่งอยู่ใกล้กับจุดกึ่งกลางระหว่างค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด และอัตราค่าบริการในภูมิภาคนั้นๆ ไม่สูงเกินกว่าค่าเฉลี่ยมากจนเกินไป อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาค่าบริการดาต้าโรมมิ่งในกลุ่มประเทศ ASEAN ตามรูปที่ 2-3 (หน้า 5) จะพบว่า กลุ่มประเทศ ASEAN ไม่ถูกจัดอยู่ในภูมิภาคข้างต้น เนื่องจากมีอัตราค่าบริการเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำอยู่ที่ 0.18 บาทต่อ KB ซึ่งอาจเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการ IMR ทำให้ผู้ใช้บริการที่ใช้ขนาดดาต้าโรมมิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนได้รับประโยชน์จากอัตราค่าบริการที่ถูกสำหรับการใช้งานในประเทศส่วนใหญ่

3.2 วิเคราะห์อัตราค่าบริการ IMR ที่คิดค่าบริการแบบเหมาจ่าย (Flat Rate)

ในส่วนนี้พบว่าบริการ IMR ที่คิดค่าบริการแบบเหมาจ่าย ประเภทดาต้าโรมมิ่งมีการให้บริการในทุกภูมิภาค (ตารางที่ 2-2 หน้า 6) กล่าวคือ เป็นประเภทบริการ IMR ที่มีความครอบคลุม (Coverage) มากที่สุดในกลุ่มบริการทั้งหมด มากกว่าอีก 2 บริการคือบริการโทรและ SMS และบริการโทรเป็นประเภทบริการ IMR ที่มี Coverage ในลำดับที่ 2 ตามด้วยบริการ SMS มี Coverage ในลำดับสุดท้ายเป็นส่วนใหญ่ในกรณีที่มี Coverage แต่ละบริการไม่เท่ากันตามที่แสดงในตารางที่ 2-2 (หน้า 6)

จึงอาจกล่าวได้ว่าบริการ IMR ประเภทดาต้าโรมมิ่งได้รับความนิยม หรือผู้ให้บริการจะนำเสนอให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคเป็นลำดับแรก ตามด้วยบริการโทรและ SMS ซึ่งสะท้อนพฤติกรรมกรรมการใช้งานในปัจจุบันที่

ไม่ใช่ SMS และใช้บริการรับ-ส่งข้อความผ่าน Application ประเภท Over-the-top ผ่านบริการดาต้าโรมมิ่งได้ แทนบริการ SMS นั้นเอง นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงพื้นที่หรือประเทศที่ได้รับความนิยมในการใช้งานหรือการเสนอบริการดาต้าโรมมิ่งส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาค Asia Europe North America และ South America โดยสังเกตจาก Coverage ในระดับสูงเกินกว่าร้อยละ 85 ส่วนภูมิภาคที่มี Coverage ของบริการดาต้าโรมมิ่งต่ำสุดคือ Africa อาจเป็นด้วยปริมาณ Traffic น้อย หรือต้นทุนการให้บริการสูงร่วมด้วยก็ได้

เมื่อพิจารณาที่ค่าบริการต่อหน่วยจะเห็นว่าอัตราค่าบริการดาต้าโรมมิ่งแบบ Flat Rate สูงสุดและต่ำสุด ยังมีค่าแตกต่างจากแบบ Pay per use มาก โดยมีค่าสูงสุดเท่ากับ 14 บาทต่อ MB เท่ากันทุกภูมิภาค และต่ำสุด 0.04 บาทต่อ MB ใน ASEAN จากตารางที่ 2-3 (หน้า 7) ในขณะที่ค่าบริการสูงสุดกรณีคิดค่าบริการแบบ Pay per use อยู่ที่ประมาณ 900 บาทต่อ MB พบในภูมิภาค Europe และต่ำสุดอยู่ที่ 10 บาทต่อ MB พบใน Oceania และ Africa ตามรูปที่ 2-3 (หน้า 7)

4. ข้อสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อมูลอัตราค่าบริการ IMR ที่ให้บริการใน 8 ภูมิภาค ทั้งที่คิดค่าบริการแบบ Pay per use และ Flat Rate ล่าสุด ณ ไตรมาส 3 ของปี 2563 พบว่าบริการ IMR ประเภทดาต้าโรมมิ่งมีความโดดเด่นทั้งในด้านของความหลากหลายและการกระจายตัวของอัตราค่าบริการแบบ Pay per use และความครอบคลุมมากที่สุดในทุกภูมิภาคที่มีการคิดค่าบริการแบบ Flat Rate โดยอาจเกิดจากปัจจัยด้านความต้องการใช้งาน ปริมาณ Traffic ต้นทุนการเชื่อมต่อ และต้นทุนการให้บริการที่เรียกเก็บระหว่างกัน หรือ Inter-Operator Tariff (IOT) ซึ่งในบางประเทศหากว่าค่า IOT สูงและปริมาณ Traffic น้อย ก็จะส่งผลให้ค่าบริการ IMR ในระดับค่าปลีกสูงตามไปด้วย ในอีกมุมหนึ่ง หากว่ามีความต้องการใช้งาน หรือปริมาณ Traffic สูง และสามารถควบคุมหรือบริหารจัดการต้นทุนค่า IOT ได้ก็จะสะท้อนให้เห็นในรูปแบบของการนำเสนอการคิดค่าบริการแบบ Flat Rate ที่ครอบคลุมมากขึ้นได้เช่นกัน

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีการสื่อสารมีการพัฒนามากกว่าในอดีตมาก ทำให้เกิดการหลอมรวมประเภทบริการ IMR อย่างชัดเจน กล่าวคือ บริการดาต้าโรมมิ่งสามารถใช้เป็นช่องทางในการโทรหากัน รับ-ส่งข้อความ และ Multimedia ข้ามประเทศได้ผ่าน Application ที่ให้บริการโดยอาศัยอินเทอร์เน็ตเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าบริการดาต้าโรมมิ่งมีการทดแทนบริการโทรและ SMS อย่างมีนัยสำคัญ เพราะฉะนั้นหากมีความจำเป็นในการกำกับดูแลอัตราค่าบริการ IMR ควรจะเน้นที่บริการดาต้าโรมมิ่งเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในระดับนานาชาติ อาทิ เอกสารความร่วมมือ ASEAN Framework on International Mobile Roaming ระยะที่ 1 (ปี ค.ศ. 2016) และระยะที่ 2 (ปี ค.ศ. 2017) ที่ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม (รวมประเทศไทย) ส่งเสริมให้เกิดบริการ IMR ประเภทดาต้าโรมมิ่งระหว่างกันที่คิดค่าบริการแบบ Flat Rate อย่างน้อย 1 รายการ เนื่องจากบริการดาต้าโรมมิ่งสามารถใช้แทนบริการ IMR ประเภทอื่นได้และการเพิ่มความครอบคลุมของ Flat Rate จะช่วยคุ้มครองผู้ใช้งาน IMR โดยเฉพาะกรณี Bill Shock

ถึงแม้ว่าในขณะนี้ สำนักงาน กสทช. ไม่ได้มีการกำกับดูแลอัตราค่าบริการ IMR ในทุกประเภทบริการในระดับค่าปลีก โดยมีแนวทางในการส่งเสริมการเจรจาเชิงธุรกิจระหว่างผู้ให้บริการของไทยและต่างประเทศโดยเสรี แต่ก็มีติดตามอัตราค่าบริการ IMR อยู่ตลอด โดยจัดเก็บและจัดทำรายงานข้อมูลสถิติอัตราค่าบริการรายไตรมาส ควบคู่ไปกับการรายงานอัตราค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศที่ต้องดำเนินการตามประกาศ กสทช. ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าในบางพื้นที่และประเทศตามภูมิภาคต่างๆ มีอัตราค่าบริการที่สูงมากโดย

เฉพาะที่คิดค่าบริการแบบ Pay per use และยังมีความครอบคลุมของบริการดาต้าโรมมิ่งในระดับต่ำ เพราะฉะนั้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการกำกับดูแลจึงแบ่งได้เป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ติดตามแนวโน้มอัตราค่าบริการ IMR โดยเฉพาะบริการดาต้าโรมมิ่ง ทั้งที่คิดค่าบริการแบบ Pay per use และ Flat Rate รวมทั้งติดตามความครอบคลุมของ Flat Rate ต่อไป

มิติที่ 2 ส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสในการคิดค่าบริการ รวมทั้งป้องกันการใช้งานและค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิด (Bill Shock) โดยให้มีการแจ้งเตือน มีการกำหนดวงเงินสูงสุดของค่าใช้จ่ายบริการ IMR รวมทั้งแจ้งเตือนไขและอัตราค่าบริการ IMR ในแต่ละพื้นที่หรือประเทศให้ชัดเจน

มิติที่ 3 ส่งเสริมความครอบคลุมของบริการดาต้าโรมมิ่งให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้งาน IMR ของไทย โดยอาจเริ่มจากการสนับสนุนการเจรจาของผู้ให้บริการไทยกับผู้ให้บริการในพื้นที่หรือประเทศในภูมิภาคที่มีความครอบคลุมในระดับต่ำก่อน